

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

15 Mars 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 317

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türkiye için 2 1/2, Âlâ kâğıdı-lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

15 Mart 1931

hastalığın bıraktığı emareler olmakdan kur-tulamaz . Bundan dolayı iltibastan kaçınıla-rak «ayn» harfini mutlaka izhar etmek lazım gelen yerlerde, bütün Oryantalistlerin kabul etmiş oldukları yüzü tersine dönmüş apostrof işaretini kullanmak, iltifata şayan bir fikirdir. Mer'î (görülen) ve mer'î (riayet edilen) misal-leriyle maksadınızı layıkı vechile tasvir etmiş bulunmakdasınız .

Tıbbî bir görüşle imlaları mâlul kelimeleri-miz, şüphesiz ki nisbeten pek azdır. Bunların mânaca bulaşıklıkta kurtarılmış kılıkları imla lugatında gösterilmiş olacağından, çocuklarımız için bunların iştikakını bilmek ihtiyacı kalmaz. Oğünkü mânasıyle belleyip kullanırlar. Doğru-suda budur.

Eski harflerimizin imla bahsında verdikleri yürek titretici küçlüğe bakarak şimdiki kolay-lık o kadar büyük, dilimizin serpilip genişle-mesine engel olan kösteği savurup atan him-met o kadar kutlu ve bereketlidir ki, bunu ba-şaran ulularımıza tükenmez minnetdarlık taşı-yarak kalan küçük nakiselerin de gitgide orta-dan kalkacağına sıkıca bel bağlaya biliriz.

Dostca önlediğim arık (temiz)saygıları benim semek dedirginliğinden yüksünmemenizi dilerim, Efendim.

Köse Raif Paşa oğlu

M. Fuat

Melek Celâl H.Ef. ye

BİR TABLO TASLAĞI

Yirmi seneden beri, bir çok kasabalarımı-zın, köylerimizin adları münferiden, müctemi-an değiştirildi. Bunlar arasında tanıdığım kasabalardan, köylerden hiç biri (Aya istafo-nos) a verilen (Yeşil köy) kadar müsemma-sına uygun düşmedi. Meselâ: (Kırk kilisa) yı (Kırklar eli)ne çevirmek gibi tühafliklarda oldu.

Üçler, Yediler gibi (Kırklar) da, görünür, görünmez kırk müslüman Evliyasından müte-şekkil bir zümre olmak üzere mervî ve mârufdur.

(Kırk kilisa) dan, — eski tabir ile — kırk bap kilisadan her biri mutlaka Rum ayaların-dan, yani Azizlerinden, Velilerinden birine mensûp ve onun ismile müsemma bulunduğu-göre bu yeni adla eski isim arasında manaca bir fark yok demektir. (Kırklar eli) ismile bu kırk Aizzei nasârâyı vefatlarından asırlarca sonra ve bizcede mümtaz bir evliya zümresi teşkil etmek şartile ihtida ettirmiş gibi oluyo-ruz!

Bu ismi kim vermişse, belki de kiliseyi (El) e tahvil edivermek sûretile, sehli mümte-ni bir ad bulduğundan memnun ve müftehir olmuştur.

Her gören, her içinde yaşayan gibi, ben de bu yegâne muntazam ve her mevsimde rengi, teraveti mahfûz (Yeşil köy) ü pek severim; vaktile onun ipek kadife gibi, üstüne basmaya kıyılmaz yumuşak çayırıları üzerinde, temiz, ve ağaçlı caddelerinde, iki sene kadar gezin-mek zevkile münşeih olduktan sonra, dâimî ve müstevlî yeşilliğinin de delaleti veçhile havası-nın değil, zemininin rutubetinden kaçayım derken Erenköyünün çamurlarına batmışdım.

1909 Mayısında, bir akşam üstü, Yeşil köy-le Bakır köy arasındaki çayırarda geziniyor-dum. Güneş yeşilden başka [1] hemen her ren-gin nihayetsiz açıkları, koyuları ile mülev-ven, aşağıları tûlânî tabakalar, yukarıkileri renk renk yığınlar halinde ve etrafları altın saçaklı bulutları yararak, delerek, bazan, pek ince tüller gibi şeffaf bulutların arkasından pürüzlüce görünerek denize iniyordu.

Hemen his edilmeyecek kadar hafif, biraz nemli ve ılık bir rüzgâr köyün bahçelerinde, sokaklarında üstlerine kar yağmış gibi duran akasyaların çiçeklerinden, kendileri görünme-yen leylak, gilisın, ve yâseminlerden uçan kokuları İstanbul cihetine doğru dağıtıyordu.

Marmara, pastel boyaları, altın, elmas toz-ları saçılmış gibi, yer yer renk ve ziya halita-larile titreye, titreye buruşuyor; ve bunlar arasında, yuvarlandıkça açılıp uzayan mâvî telgraf kâğıatları gibi hava cereyanlarının iz-leri, ansızın peyda ve hayali uzadıktan son-ra, yekdiğerile birleşerek zâil oluyordu.

Denize yaklaştıkça, daha ziyade kızıllaşa-rak cirmi büyüdüğü halde ziya ve harareti azalan güneş, bu mâyi renk ve ziya bediaları arasına her cüzi titrek ve halezonlu bir mer-can sütünü uzatıyordu.

Aslına mı, aksine mi daha güzel deyece-ğimi bilmediğim bu iki sihirli tablodan biri-nin altında, ötekinin üstünde belirerek aşk zaferlerinin parlak neşvesi, pembe ümitlerle mesrûr ve müsterih bir kalbe ansızın giren hiyânet şüphesi gibi simsiyah bir vapur, kara dumanlarını savurarak ve ânbeân büyüyerek köyün hizasına doğru geliyordu.

Güneşden aldığı renk ile kızaran, rüzgâr-sızlıktan dolayı buruşan yelkenlerinden ümit

[1] Tâif'de açık, koyu, yeşil bulutlar gördüm.

kalmayınca küreklerle köye doğru yol alma-
ğa çalışan bir kayık, halezonî bir şekil alan
aksi üstünde, nasılsa, tirbuşona kısılarak kur-
tulumak için debelenen güzel bir kelebek gibi
görünüyordu.

Her biri havadaki, denizdeki renklerden
birile televvün etmiş kadar mütenevvi renk-
de elbiseli, yeldirmeli hanımlar konuşarak,
gülüşerek, kısa, esvablı, kısa pantolonlu, al-
tın saçlı kız ve oğlan çocuklar rüzgâr önüne
düşmüş çiçek demetleri gibi sessiz adımlarla
koşarak, atlayarak köye dönüyor ve muhtelif
neviden bir kaç av, ve salon köpekleri züm-
rüt gibi yeşil sâha üstüne pek yakışan bu mu-
attar ve mülevven kabileler arasında mekik
dokuyordu.

Benim iki çocuğom, bir çitf aşk malegim
de analariyle be-
râber bu kâfilele-
rin en küçüğünü
teşkil ediyorlardı.

Ben, bir az da-
ha gezineceğim
diyerek arkaya
kaldım; çünkü, bir
sâatden beri, deniz

kenârında siyah çarşafı bir kadının tunçdan
bir heykel gibi, grup levhasının önünde diki-
lip durması dikkatimi celbediyordu. Böyle uzun
müddetle bulunduğu yerde duran bu meçhûl
Hanımın ufukdaki, denizdeki muhteşem tabiat
mûcizelerini bu derecede istiğrak ile temâşaya
dalmış olduğuna nazaran mutlâka ya ressam,
ya şâir olduğuna hükmederek, şu, meyil ve
heves hemşiremi yakından görmek, mümkün
olursa kim, kimin nesi olduğunu öğrenmek
merâkına düşdüm.

Aramızda belki iki yüz metreden ziyâde
bir meşâfe vardı; tetricen kendisine yaklaşmak
üzere zik zaklı bir gezinti ile mesâfeyi hayli
kısalttım. Muttasıl uzayan gölgesinin ucuna
yaklaşmakta bulunduğum sırada ressam, yahut
şâir Hanım bir ân için benden tarafa döndü;
çarşafı kadar siyah peçeli, ye elleri siyah el-
divenli gibi göründü.

Karşısındaki bakmaya doyulmaz levhaları
siyah peçe ile temâşa etmesine bir mânâ ve-
remeyerek taaccüâ etdim; müteâkiben, hâtırına
kötü bir ihtimâl geldi, ürperdim ve kendi ken-
dime:

— Galiba bu şık Hanım, kendisini denize
atıp intihâra karar vermiş; kimse tanımasın

deye peçeyi kaldırmıyarak ortalığın kararma-
sını ve benimde def olup gitmemi bekliyor;
belki de bir aşk dıramının son sahnesine şahit
oluyorum; tahminim gibi intihar edecekse mâ-
ni olurum diyerek yöneldiğim istikametde yü-
rümeye devam etdim.

Güneş, tamamen denize gömülüp gittiği,
ufkun, yaldızlı Marmara sularına daldırıldığı
sırmalı eteklerinden başlayarak yokarıya doğru
bütün renkler solmaya, sönmeye, bunların ara-
sından yeşil ve mâviye çalan derin semâ par-
çaları görünmeye başladığı, göğü, denizi ve es-
ki zeynet altınları serpilmiş gibi, ötede, beride
kısa sâklı sarı çiçeklerle beneklenen çayırları
hazın ve sâri bir güzellik istilâ ettiği anlarda
tunç heykelin önünde bulandım. Ellerin eldi-
vensiz ve içleri kırmızı, siyah birer el, yüzün

peçesiz, yanakları
amûdi çizgilerle
şerhali kapkara
ve abanus gibi
parlak bir yüz
olduğunu gör-
düm !!

Ufukdaki son kı-
zılığın aksile, be-

yazlar kanlanmış gibi görünen büyük gözlerinin
bebekleri, birer kömür kığılcımı gibi parlıyordu.
Gâlibâ, her sabah, her akşam bu çayırlarda ge-
zinirken ve ya hizmetinde bulunduğu bir mu-
hipbimin evine gelip, giderken görmek suretile
beni tanıdığını bildirmek için, asıl sâhibinin
üstünde tabîi ömrünü ikmal ettikten sonra
kendisine verildiği anlaşılan ipek kumaşdan
çarşaf eskisile, göğsü üstünde kabarak sar-
kan iki süt dağarcığını örterek gülümsemek
istedi. Çok geniş ağzın köşeleri geriye çekile-
rek morarmış kalın dudağı körpe bir pathcan
şeklinde sarkdı; mercan üstüne dizilmiş beyaz,
parlak inciler gibi dişler göründü.

Tebessümünden ziyâde, saygılı bir esnemeye
benzeyen bu gülümsemeye lâkayt kalmadığımı
anlatmak maksayıyla, tesâdüf etmezse adını
unutmuşum gibi:

— Kadem hayır dadı, dedim, burada birisi-
nimi bekleyorsun?

— (Elini buruşuk yelkenli kayığa doğru
uzatarak) Avat Afandu, kocamı dedi.

O, zamandan beri, Yeşil köyü hatırladıkça,
bu muhteşem grupun altın alevleri önünde,
kırmızı, sarı, mâvî alevlerle yanan kömürler
arasında, bir türlü tutuşmayan yaş marsık gibi,
dikilip duran bu zenciye'nin silueti gözümün
önüne geldi.

Ebûbekir Hâzım

ŞA'İRİN SUKÛTU

En derin nazarları gözlerinde okunur
Tahammülün, 'isyanın, ağlayışın, gülüşün;
Ey anlamak isteyen şa'irin sukûtunu
Susan fakat sönmeyen bir yanar dağı düşün.

2 Teş. evvel 1930 A. D.